

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Яворська Ольга Владиславівна

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики,
к.і.н., доцент

_____ І.В. Богінська
« _____ » _____ 2021 р.

СУЧАСНА ІМІДЖЕВА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Керівник:

Прихненко М.І., старший викладач кафедри
міжнародних відносин і
зовнішньої політики, к.політ.н.

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ECTS/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2021

АНОТАЦІЯ

Яворська О. В. Сучасна іміджева стратегія Держави Ізраїль. Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено позитивні та негативні складові іміджу Держави Ізраїль. Проаналізовано місце публічної дипломатії, туризму та релігії в процесах розбудови іміджевої стратегії держави. Досліджено вплив іміджевої стратегії на зовнішню політику на приклад взаємовідносин із США, ЄС та РФ, а також проаналізовано її вплив на хід ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Ключові слова: Держава Ізраїль, іміджева стратегія, імідж.

52 с., 40 джерел.

ABSTRACT

Yavorska O. Modern image strategy of the State of Israel. Specialty 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies". Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021.

Qualification (bachelor's) work investigates the positive and negative components of the image of the State of Israel. The place of public diplomacy, tourism and religion in the processes of building the image strategy of the state is analyzed. The influence of the image strategy on foreign policy on the example of relations with the USA, the EU and the Russian Federation is studied, and also its influence on the course of the Israeli-Palestinian conflict is analyzed.

Key words: State of Israel, image strategy, image.

52 pp., 40 items.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ІМІДЖ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ НА СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ.....	10
1.1. Позитивна складова іміджу Держави Ізраїль.....	10
1.2. Негативна складова іміджу Держави Ізраїль.....	14
РОЗДІЛ 2. СКЛАДОВІ ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	19
2.1. Публічна дипломатія Держави Ізраїль.....	19
2.2. Туризм як чинник формування іміджу Ізраїлю.....	23
2.3. Релігія як важіль впливу на імідж Держави Ізраїль.....	27
РОЗДІЛ 3. РОЛЬ ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ ІЗРАЇЛЮ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.....	32
3.1. Розв'язання Ізраїльсько-Палестинського конфлікту.....	32
3.2. Розвиток відносин Ізраїлю з провідними гравцями – США, ЄС, РФ.....	37
3.3. Боротьба з тероризмом.....	40
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	48

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає у необхідності з'ясувати та усвідомити роль іміджевої стратегії Держави Ізраїль. Розумно вибудована іміджева стратегія створює сприятливий клімат для економічного розвитку і залучення інвестицій до Держави Ізраїль; завдяки проведенню активної економічної політики, складається імідж країни, який характеризується високими темпами розвитку економіки, що позитивно впливає на рівень життя населення. Наразі можна говорити про те, що іміджева стратегія Держави Ізраїль є певною мозаїкою, яка складається з географічного, економічного, військового, культурного, туристичного, безпекового та інноваційного компонентів. Для того, щоб довести світові, що Ізраїль відповідальна держава, країна належним чином намагається вибудовувати свою іміджеву стратегію. На міжнародній арені це проявляється у виборі стратегій взаємодії, концепцій розвитку, участі в міжнародному співробітництві, демократичних цінностях тощо.

Метою дослідження є визначити основні напрямки та проаналізувати вплив іміджевої стратегії на впровадження зовнішньої політики Держави Ізраїль.

Визначення головної мети дослідження зумовило необхідність виконання низки завдань:

- охарактеризувати позитивні та негативні складові іміджу Держави Ізраїль;
- проаналізувати складові іміджевої стратегії Держави Ізраїль на сучасному етапі;
- дослідити роль іміджевої стратегії Ізраїлю в процесі реалізації зовнішньої політики.

Об'єктом дослідження виступає сучасна іміджева стратегія Держави Ізраїль на міжнародній арені.

Предметом дослідження є вплив іміджевої стратегії Держави Ізраїль на впровадження її зовнішньої політики.

Історіографічний огляд. Іміджева стратегія Держави Ізраїль на міжнародній арені стала об'єктом дослідження багатьох науковців, що обумовлено роллю та місцем країни в системі сучасних міжнародних відносин. Зокрема, під час нашого дослідження цієї теми увагу було зосереджено на роботах як вітчизняних дослідників, так і зарубіжних. Науковці здебільшого зосереджувалися на описі того, що таке імідж держави на міжнародній арені, яке саме місце посідають відносини з іншими державами у зовнішній політиці Ізраїлю.

Окрему увагу науковці приділяли дослідженню іміджу держави як однієї з головних складових розвитку. Так, Анохін Е. В. [13], Анхолт С. [1], Горохов А. Ф. [17], Гравер А. А. [18] зосередилися на розкритті поняття «імідж держави», зазначили його основні характеристики, а також встановили, які саме чинники функціонування держави впливають на нього. Гранкіна Т. К. [19], Гринберг Т. Е. [20], Іллін І. В. [22], Гравер А. А. [18] узагальнили інформацію про зовнішньополітичний та внутрішньополітичний іміджі держави, охарактеризували їх вплив на позиціонування країни на міжнародній арені, дали можливість зрозуміти суть та значення іміджевої стратегії держави на міжнародній арені.

На особливу увагу заслуговують роботи, які можна зарахувати до другої групи. Такі науковці, як Атіас С. [3], Балдін К. Е. [14], Коваленко Т. Д. [27], Крашкіна Л. І. [28], Еріксен Т. Л. [40] зосередили свою увагу на дослідженні місця туризму, публічної дипломатії та релігії як таких в системі складових іміджу Держави Ізраїль на міжнародній арені, охарактеризували їх вплив на формування іміджевої стратегії Держави Ізраїль.

Третю групу досліджень складають роботи, присвячені висвітленню того, яким саме чином іміджева стратегія Держави Ізраїль впливає на його зовнішню політику. Даній тематиці присвятили свої роботи такі науковці: Голан Д. [6], Біленька М. Б. [15], Кузнєцов Д. В. [29], Лавьоров Н. Н. [30]. Автори зазначають,

що загалом іміджева стратегія Ізраїлю є достатньо продуманою. Завдяки ній країна розвиває відносини з іншими акторами, має можливість реалізовувати свій потенціал на міжнародній арені. Ізраїль, у свою чергу, приймає й певні рішення у розв'язанні Арабо-ізраїльського конфлікту, виходячи з іміджевої стратегії, як зазначають автори цієї групи досліджень.

Таким чином, наш короткий історіографічний огляд засвідчив активізацію та актуалізацію наукових розробок щодо іміджевої стратегії в Ізраїлі в XXI сторіччі. Водночас існує нагальна потреба комплексного розгляду досліджуваної нами проблематики.

Характеристика джерел. У процесі дослідження було проаналізовано різноманітне коло джерел, що дозволило комплексно розглянути обрану тему. Використані документи можна поділити на такі групи: офіційні сайти міністерств, періодичні видання, статистичні дані.

Міністерство закордонних справ Ізраїлю [23, 24], Міністерство охорони здоров'я [32], Міністерство туризму Ізраїлю [34], Посольство України в Ізраїлі [25] дали можливість з'ясувати, яке саме місце посідає туризм в зовнішній політиці держави, наскільки важливо для Ізраїлю розвивати відносини з США, Російською Федерацією. Дана група джерел також дала нам можливість виокремити основні стереотипні установки стосовно Ізраїлю.

До другої групи віднесені такі періодичні видання: Place Branding and Public Diplomacy [1, 5], The Hague Journal of Diplomacy [3], Journal of Business Research [9], Журнал соціально-гуманітарних досліджень «Лабіринт» [14], Вісник Томського державного університету [18 та інші. Дані джерела дали можливість охарактеризувати, як саме іміджева стратегія впливає на розвиток Держави Ізраїль та її позиціонуванню на міжнародній арені.

До статистичних даних можна віднести «Ізраїльський туризм – висновки року» – звіт Міністерства закордонних справ [23, 24]. Дане джерело дало

можливість встановити кількість туристів, які прибувають до держави, з якою метою вони це роблять, яка їх часта серед основного місцевого населення тощо.

Отже, в процесі дослідження нами були використані різні групи джерел, які дали можливість отримати достовірну інформацію з досліджуваної тематики.

Методи дослідження. Методологічну основу курсового дослідження склав принцип об'єктивізму. Цей принцип передбачає врахування всієї повноти історичних джерел та дозволяє уникнути під час дослідження тенденційності та упередженості у дослідженні іміджевої стратегії Держави Ізраїль на міжнародній арені сьогодні.

У роботі використано діалектичний та системний підходи. Системний підхід забезпечує вивчення досліджуваної тематики в єдності всіх його складових. Діалектичний підхід враховує динаміку подій у міжнародних відносинах, що дозволяє вивчати іміджеву стратегію як елемент, який спонукає державу до розвитку.

Поряд з використанням цих підходів у роботі відповідно до мети та завдань використовувалися спеціальні історичні методи: історико-генетичний, який дозволив в найбільшій мірі наблизитися до відтворення реальної історії становлення та покращення іміджу та іміджевої стратегії Держави Ізраїль, а також порівняльно-історичний метод, який допоміг у тій чи іншій мірі дослідити вплив іміджевої стратегії на прийняття рішень у різних сферах в Ізраїлі. Були також використані методи емпіричного рівня дослідження, наприклад, контент-аналіз, який допоміг у роботі з періодичними виданнями, метод опису, який полягав у описі значення іміджу держави на міжнародній арені, усіх видів туризму в Ізраїлі. Використовувалися й такі методи, як-от: спостереження (збирання даних), узагальнення (зведення конкретних одиничних фактів у єдине ціле), порівняння (виокремлення подібних та відмінних ознак предмету дослідження), абстрагування (відкидання несуттєвих властивостей, зв'язків, які не відповідають

предмету дослідження), аналіз (розкладання предмета на складові, виокремлення фактів, які стосуються предмета дослідження).

Використання зазначених принципів, підходів та методів дало можливість оцінити роль та місце іміджевої стратегії Держави Ізраїль на міжнародній арені сьогодні.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості комплексно осмислити іміджеву стратегії Ізраїлю на сучасній міжнародній арені. Зокрема, у роботі проаналізовано те, як іміджева стратегія впливає на внутрішній розвиток країни, на його відносини з іншими гравцями та впливовість у світі. На основі отриманих результатів можливо виокремити низку заходів, які можуть сприяти покращенню іміджу Держави Ізраїль не тільки серед громадян – всередині, а й на міжнародній арені як такої. Дана кваліфікаційна робота також може бути використана студентами університетів задля поглиблення знань стосовно іміджу Ізраїлю, а також стосовно процесів та тенденцій, які відбуваються всередині сучасної міжнародної системи.

Апробація результатів дослідження.

1. Yavorska Olga. Positive and negative components of the image of the state of Israel in the modern international arena // International Scientific Conference for Bachelor, Master, Graduate Students and Young Researchers. – 2021.
2. Яворська О. В. Вплив іміджевої стратегії на розвиток відносин Ізраїлю з провідними гравцями міжнародних відносин // Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2021: історія, міжнародні відносини, філософія». – 2021.
3. Яворська О. В. Особливості іміджу Держави Ізраїль на міжнародній арені / О. В. Яворська. // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. В. Стуса. – 2020. – №12. – С. 148–152.

4. Яворська О. В. Складові іміджевої стратегії Держави Ізраїль на сучасній міжнародній арені / О. В. Яворська. // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. В. Стуса. – 2021. – №13. – С. 111–115.

5. Яворська О. В. Туризм як елемент іміджу Держави Ізраїль на міжнародній арені сьогодні. // Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини». – 2020. – №5. – С. 121–123.

Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи обумовлена змістом, порушеною проблемою, предметом та методами дослідження. Тому кваліфікаційна (бакалаврська) робота складається зі вступу, анотації, змісту, 3 розділів, висновків та списку використаних посилань. Повний обсяг кваліфікаційної (бакалаврської) роботи становить 52 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ІМІДЖ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ НА СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

1.1 Позитивна складова іміджу Держави Ізраїль

Формування сучасної внутрішньої та зовнішньої політики держави – справа дуже складна, вона вимагає різнобічних знань. Керівники держави, які приймають рішення у різних галузях, так чи інакше враховують те враження, яке справляє своя або чужа країна, як вона виглядає в їхніх очах. Сприйняття того чи іншого політичного простору багато в чому пов'язане з його іміджем.

Іміджі та образи стають все більш значущими учасниками політичних процесів, оскільки вони відображають певні уявлення про політичні інститути, про учасників політичної взаємодії. Імідж держави формується шляхом співвіднесення уявлень про носія іміджу з його реальним баченням. Даний імідж служить важливим інструментом управління суспільними настроями, тому що масова суспільна свідомість закріплює за іміджем статус «реально існуючого» [5, с. 101].

Найважливіше значення для формування позитивного іміджу країни у світовому співтоваристві має позитивна самоідентифікація громадян зі своєю країною. Позитивний внутрішній образ переходить на сприйняття даної країни «іншими», на її зовнішній образ. Позитивне внутрішнє сприйняття країни ґрунтується на хорошому самопочутті національної спільноти, наявності сприятливого для життя середовища, можливостей реалізації творчого, соціального потенціалу громадян, що невід'ємно присутнє в Ізраїлі. Як відзначають зарубіжні дослідники, вирішальне значення у формуванні сучасного середовища проживання набуває здатність створювати соціальні умови, сприятливі для креативних практик [1, с. 173].

Для створення впізнаваного національного обличчя Держава Ізраїль широко використовує технології підтримки місцевих культурних традицій. Вони

вбудовуються в довгострокові програми розвитку креативної економіки. Креативні галузі включають архітектуру, рекламу, дизайн, індустрію моди, ремесла, видавничу справу, телебачення й радіо, музику, візуальні й виконавські мистецтва, виробництво комп'ютерних ігор і програмного забезпечення.

Держава Ізраїль максимально ефективно використовує такі свої переваги, як вигідне географічне положення, м'який клімат, природне і культурне розмаїття для залучення іноземних туристів, для більш широкого знайомства з країною. Позитивний образ Ізраїлю у світі формується завдяки наявності кваліфікованої робочої сили, високого рівня комп'ютеризації [13, с. 214].

Серед політичних іміджів особливе місце займають інтегральні образи держави як політичної спільноти, країни як національно-державної спільноти, народу (нації). Ці образи часто неоднозначні, не завжди відповідають реальному стану справ. Можна виділити «внутрішній» образ країни як характер уявлень її жителів про себе і про своє місце у світі («ми про себе») і «зовнішній» як сприйняття країни за її межами («вони про нас»). У сучасному глобалізованому світі формування позитивного образу країни вельми затребуване державою та бізнесом для залучення іноземних інвестицій, встановлення ділових контактів, збуту продукції тощо. Серйозні політичні зусилля Держава Ізраїль докладає для формування спільної ідентичності, спільних цінностей, поділених громадянами. Держава також намагається об'єднати молодь, діячів науки, мистецтва, спортсменів, підприємців, представників новітніх професій. Країна позиціонує себе як центр, де налагоджена взаємодія держави з бізнесом та структурами громадянського суспільства [2, с. 131].

Провідниками найбільш стійких уявлень, які вкорінюються всередині країни і за кордоном, виступають засоби масової інформації. Важливо, щоб пропоновані іміджеві орієнтири носили універсальний характер, легко сприймалися у світі. Найбільш бажаними стратегіями виступають пропаганда культури країни та зміна місця й ролі бізнесу в створенні іміджу сучасної Держави Ізраїль.

В контексті створення позитивного образу Держави Ізраїль важливо підтримувати нові соціально значущі ідеї, формувати позитивну громадську ідентичність у представників різних етнічних груп. Йдеться про наявність загальних ціннісних орієнтирів, згоди з приводу стратегічних пріоритетів розвитку. Актуальною є вміла інформаційна підтримка образу відкритої, динамічної, демократичної країни, активна робота по залученню туристів, однодумців з-за кордону, іноземних студентів і на цій хвилі – іноземних інвестицій [13, с. 215].

Особливу увагу у даному питанні уряд Ізраїлю приділяє саме питанню демократичності, оскільки дуже часто державу, зважаючи на її участь в Арабо-Ізраїльському конфлікті, вважають дещо агресивною, також прихильники «агресивності» Ізраїлю спираються на думку про те, що держава була створена не як демократична, а як єврейська. Однак наразі це не так, Ізраїль усіма своїми діями підтверджує той факт, що він демократична країна. Демократія і палестино-ізраїльський конфлікт тісно пов'язані. На думку ізраїльського політика А. Щаранського, демократичні режими, як правило, не воюють один з одним, оскільки у народів, що живуть в країнах з демократичними режимами, існують однакові цінності, такі як повага до людського життя, любов до миру, толерантність до інодумців і прагнення до поліпшення рівня життя. З цією ідеєю перегукується відома в Ізраїлі концепція лідера Б. Нетаньяху про два види мирних відносин Ізраїлю з арабами: мир між демократичними співтовариствами й мир з диктаторськими державами. Нетаньяху, звичайно, вважає, що існує принципова різниця в основоположних характеристиках сторін, які беруть на себе зобов'язання з підтримки миру. Ця різниця веде до принципових відмінностей в характеристиках мирних відносин [5, с. 103].

Популярна точка зору про те, що Ізраїль як демократична держава не може мати істинно партнерських відносин у мирних переговорах з недемократичними арабськими режимами. У відносинах між демократичними державами доречно

повне примирення, довіра і співпраця. У відносинах з диктаторськими режимами може бути укладено мир тільки з позиції сили і залякування. В даному питанні, перш за все, видно панівне в Ізраїлі розуміння демократії як явища виключно західного зразка. Однак сучасні процеси світової демократизації не обмежуються тільки західним досвідом політичної культури. Демократія як сучасний «глобальний проект» включає і розуміння демократичних основ, включаючи права людини, сформульовані в інших культурних середовищах [1, с. 178-179].

Цей зв'язок простежувалася в історії мирного процесу і угод Осло. Уряд Рабіна пішов на угоди в Осло перш за все тому, що сподівався на можливість просування палестинського суспільства до демократії і встановлення палестинською автономією демократичного режиму. Ті ж принципи лягли в основу ідеї врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту і створення «нового Близького Сходу» [40, с. 389].

З іншого боку, в Ізраїлі сильний зв'язок між демократією і миром простежується в тому, що саме демократія дозволяє громадянам висловлювати свою думку про політику і практиці уряду в справі врегулювання. Чим вище рівень демократії в суспільстві, тим більша частина суспільства активно виступає за мир.

Безперечно, вагомим елементом, який підтримує позитивний імідж Держави Ізраїль на сучасній міжнародній арені, є його активні та розвинені відносини з іншими гравцями. Ізраїль підтримує торговельні зв'язки з державами на всіх шести континентах. Близько 48% імпорту і 32% всього експорту припадає на частку країн Євросоюзу, з якими Ізраїль пов'язаний з 1975 року угодою про вільну торгівлю. Така ж угода була підписана в 1985 зі Сполученими Штатами Америки, на частку яких сьогодні припадає 12% ізраїльського імпорту і 35% його експорту. Ізраїльська індустрія спеціалізується на продукції з високою вартістю, в першу чергу за рахунок технічних інновацій. В основному це медична електроніка, сільськогосподарські технології, обладнання для телекомунікацій,

комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, сонячна енергетика, харчова промисловість і продукти тонкої хімічної технології [5, с. 102-103].

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що Держава Ізраїль на сучасній міжнародній арені виступає активним гравцем, який просуває демократичні цінності не тільки всередині країни, а й за її кордоном. Наразі країна своїми діями створила більше позитивний, ніж негативний імідж, що підтверджується численними фактами. Перш за все, держава є достатньо розвиненою в економічному плані, вона є привабливою для іноземних інвестицій, підтримує активні та стабільні зв'язки з іншими гравцями. Країна є однією з найбільш затребуваних туристичних центрів сучасного світу – до держави щороку приїжджають тисячі туристів (розвиненими є класичний, релігійний, медичний напрямки туризму).

1.2. Негативна складова іміджу Держави Ізраїль

Імідж Держави Ізраїль формувався протягом тривалого часу, наразі він складається багатьох традицій та інновацій, відображає сучасні тенденції та найгостріші проблеми, виражає не тільки внутрішню, але й зовнішню політику держави у різних сферах. Імідж Ізраїлю виступає своєрідним інструментом, який дозволяє країні вийти на новий рівень взаємодії з провідними гравцями міжнародних відносин. Політика країни на сучасному етапі є достатньо продуманою та багатовекторною, що означає те, що Єврейська держава не замкнулася на внутрішніх питаннях, таких, як, наприклад, визнання, або ж на регіональних питаннях, а навпаки, розвиває відносини з іншими акторами та проявляє свою зацікавленість у різних проблемах сучасності, таких, як, наприклад, тероризм та пандемія коронавірусу. Незважаючи на дані успіхи, протягом багатьох століть формувалося й дещо негативне ставлення до Ізраїлю, що спричинило те, що країну дещо неоднозначно сприймають у багатьох

куточках світу, таких, як-от: у деяких країнах Латинської Америки, Європи, на пострадянському просторі.

Імідж Держави Ізраїль почав формуватися ще задовго до проголошення її незалежності 14 травня 1948 року. Багато в чому він наділявся як позитивними, так і негативними характеристиками, що вплинуло на сприйняття держави іншими гравцями, певні стереотипи закріпилися не лише у свідомості пересічних людей, а й держав. Дані стереотипи були пов'язані з культурою та традиціями держави, звичаями, її зовнішньою та внутрішньою політикою, з самими людьми як такими – євреями та їх можливими якостями [8].

Першочергово, певні негативні стереотипи протягом багатьох років закріплювалися у свідомості людей стосовно самих євреїв. У даному питанні варто розглянути таку подію, як Голокост. У 1933 році у Німеччині до влади прийшов Адольф Гітлер, який встановив у державі націонал-соціалістичний режим, який мав у своїй основі нацистську расову доктрину, відповідно до якої усі німці-арійці належали до вищої раси, а євреї не вважалися людьми, вони не були гідні свободи та честі. Гітлер почав знищення єврейського народу, його основною метою стало повне знищення євреїв у всіх куточках світу. Для того, щоб утілити свою мету лідер реалізував такі дії: були створені концентраційні та трудові табори, табори знищення, євреї були зігнані в гетто, одразу були вбитими ті, хто був нездатним працювати, інші ж були приречені на голод, а зрештою й смерть від хвороб [16].

Відповідно до цього, можливо зробити висновок, що ще з минулого століття у свідомості людей з'явилася думка про те, що євреї – нація, яка недостойна існування, поширювалися антисемітські настрої, який виступає формою національної нетерпимості, що є різновидом ксенофобії та проявляється у ворожому та інколи агресивному ставленні до євреїв як до етнічної чи релігійної групи. Однак очевидним є і той факт, що дане явище присутнє й сьогодні [21].

Межу між законною критикою і новим антисемітизмом часто буває важко розгледіти. Колишній міністр Натан Щаранський запропонував критерії для визначення меж нового антисемітизму в своїй опублікованій в 2004 році основоположній статті "Антисемітизм в трьох вимірах". Трьома вимірами нового антисемітизму є демонізація, подвійні стандарти і делегітимація [26].

Подібно до того як євреїв протягом багатьох століть представляли як втілення зла, сьогодні Ізраїль називають "імперією зла". Дуже часто критика, що відноситься до цієї категорії, складається з порівняння ізраїльтян з нацистами, а палестинців – з євреями, колишніми жертвами Голокосту. Спотворення теми Голокосту стало частим явищем не тільки в арабському світі – воно завойовує позиції й на Заході. Цей метод пропаганди не тільки дає викривлене уявлення про боротьбу Ізраїлю й його спроби захистити себе, але і применшує страшні страждання жертв Голокосту, стаючи таким чином одним з видів заперечення Голокосту. Нові антисеміти намагаються делегітимізувати саме існування єврейської держави. По-перше, вони роблять це шляхом підриву права Ізраїлю на створення. Крім того, нові антисеміти намагаються представити Ізраїль як державу-парію, наприклад, використовуючи такі негативно забарвлені терміни, як "апартеїд" або "порушення прав людини" [26].

Ще одним негативним аспектом іміджу Держави Ізраїль є те, що часто у світі її сприймають як колоніальну країну. Антиізраїльські сили зазвичай використовують два нібито пов'язаних між собою твердження, щоб навісити на Ізраїль ярлик колоніальної держави. Перше з цих тверджень помилково говорить, що створення держави Ізраїль було колоніальним актом, а друге - що Ізраїль є чужим для Близького Сходу утворенням, і тому сам факт його існування є доказом того, що це колоніальна держава. Створення Ізраїлю в 1948 році не мало ніякого відношення до колоніалізму. Насправді надання незалежності Ізраїлю допомогло покінчити з британською присутністю на Близькому Сході. Єврейські жителі Ізраїлю боролися за отримання незалежності від своїх правителів-

колонізаторів. Сіонізм діяв, як будь-який інший національно-визвольний рух того часу, прагнучи відновити право на самовизначення єврейського народу і відродити суверенність єврейського народу на його батьківщині [33].

Дуже часто Ізраїль піддається критиці стосовно того, що він виступає недемократичною та агресивною державою, що, звичайно, формує його дещо негативний імідж на міжнародній арені. Ті, хто виступають з нападками проти Ізраїлю, не тільки звинувачують його в дискримінації її громадян, а й представляють Ізраїль як державу-агресор, яка не зацікавлена в мирі або в закінченні окупації. Ті, хто займають таку позицію, представляють ситуацію так, ніби один лише Ізраїль несе відповідальність за те, що мирні переговори на Близькому Сході зайшли в глухий кут, один лише Ізраїль винен у насильстві. Однак, Ізраїль виправдав довіру міжнародного співтовариства і перетворився в сучасну ліберальну демократичну державу західного зразка, в якому свобода віросповідання гарантована всім. Ізраїльтяни сповідують майже всі існуючі у світі релігії, вони належать до різних рас, мають різне етнічне і національне походження і користуються рівними правами відповідно до закону [33].

Дуже часто державу звинувачують у тісних контактах зі Сполученими Штатами Америки, акцентуючи увагу на тому, що країна не змогла би самостійно справитися без допомоги сильного гравця, а також існують нарікання на те, що єврейське лобі є причиною цих тісних контактів. Дійсно, Ізраїль і Сполучені Штати підтримують тісні відносини, оскільки ці обидві держави мають спільні основоположні цінності та стратегічні інтереси. Серед загальних цінностей важливе місце займає шанобливе ставлення до демократії, повага до прав кожної людини і віра в те, що правління державою має здійснюватися демократичним шляхом. Незважаючи на міцні узи дружби між двома країнами і численні докази підтримки ізраїльського народу американським, знаходяться люди, які стверджують, що дружба між Америкою і Ізраїлем продиктована єврейським лобі. Це не більше ніж прагнення підірвати цю дружбу. Звинувачення в тому, що

євреї користуються непропорційно великим впливом, свідчать лише про поширення старих антисемітських міфів, які стверджують, що єврейська кліка контролює засоби масової інформації, світову фінансову систему і уряди багатьох країн [7, с. 253].

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок про те, що проблематика стереотипізації Держави Ізраїль є дійсно актуальною на сучасному етапі міжнародних відносин. Протягом багатьох років формувалося здебільшого негативне бачення Ізраїлю іншими гравцями міжнародних відносин, зокрема, серед держав Латинської Америки, Європи, серед арабських держав та на пострадянському просторі. Ізраїль десятиріччями вважали агресивною країною, посиляючись на участь в Арабо-ізраїльському конфлікті. Ізраїль занадто часто піддається звинуваченням і, за словами прем'єр-міністра, "існує презумпція його винуватості ще до того, як його винність доведена", тобто Держава Ізраїль сприймається як агресивна країна. Йому приписували ярлик, того, що країна виникла неприродним шляхом, а також те, що саме її існування є нелегітимним. Одним з аргументів того, що Ізраїль не має права на існування, є те, що євреї не являють собою єдиний народ. Прихильники цієї точки зору стверджують, що всіх євреїв об'єднує лише спільна релігія. До самих євреїв також є дещо суб'єктивне ставлення. Це явище почало свій розвиток ще до утворення держави. У недавніх доповідях було задокументовано, що спостерігається тривожне зростання антисемітських теорій змови і кліше, спрямованих проти євреїв і Держави Ізраїль. Дуже часто державу звинувачують у тісних контактах зі Сполученими Штатами Америки, акцентуючи увагу на тому, що країна не змогла би самостійно справитися без допомоги сильного гравця, а також існують нарікання на те, що єврейське лобі є причиною цих тісних контактів. Проте у Держави Ізраїль все ще є час виправити дану ситуацію.

РОЗДІЛ 2. СКЛАДОВІ ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

2.1. Публічна дипломатія Держави Ізраїль

Розумно вибудована іміджева стратегія створює сприятливий клімат для економічного розвитку і залучення інвестицій до Держави Ізраїль; завдяки проведенню активної економічної політики, складається імідж країни, який характеризується високими темпами розвитку економіки, що позитивно впливає на рівень життя населення.

Публічна дипломатія в Ізраїлі (Хасбара) структурована навколо цілого комплексу заходів, спрямованих на роз'яснення офіційної позиції держави і ціннісних парадигм сіонізму [12].

Серед найважливіших напрямків Хасбари виділяють наступні чотири:

1. Національний бренд, імідж держави;
2. Багатовимірна стратегія комунікацій, що використовує як традиційні, так і «нові» медіа;
3. Розвиток і збереження довгострокових відносин співробітництва з приватними особами;
4. Розвиток взаємин довіри і кооперації з громадськістю в цільовій державі й обмеження використання риторики переконання і маніпуляції, погрози застосування сили [12].

У той же час ізраїльська Хасбара набуває і свою самобутню специфіку, виражену в наступному переліку вимог до основ ефективної публічної дипломатії:

1. Координація і управління інформацією;
2. Неформальні заходи;
3. Залучення і створення іміджу;
4. Довгострокова кооперація;

5. Багатовимірні стратегії взаємодії з медіа
6. Динамізм і управління кризами;
7. Стратегічне таргетування [11, с. 153].

Протягом останніх років Держава Ізраїль ще більш гостро почала помічати те, що міжнародна громадська думка стала, так би мовити, різко конфліктною ареною, на якій противники політики Ізраїлю використовують критику задля створення негативного іміджу держави та підриву її права на існування в її нинішньому місці на міжнародній арені. Створення національного хасбарінського апарату й відображає усвідомлення даних процесів. Усі зусилля з делегітимізації Ізраїлю отримали підтримку руху BDS (бойкот, дивестиція та санкції) з 2005 року. Його основною метою є остракізм Ізраїлю (бойкот), його покарання (санкції) і економічне придушення (відмова від прав). З огляду на серйозність загрози, Міністерство закордонних справ вирішило пристосувати хасбарську активність стосовно загрози BDS і нових умов боротьби з міжнародною громадською думкою. У цьому контексті було проведено три великі реформи [4].

По-перше, ізраїльські агентства хасбари почали використовувати онлайн-хасбару, а також поширювати повідомлення в соціальних мережах, таких як Facebook, YouTube і Twitter на різних мовах в залежності від цільової аудиторії. Задля діяльності хасбари в соціальних мережах МЗС створив Відділ цифрової дипломатії, який розробляє нові медіа-інструменти для поширення ізраїльського наративу на десятках мов. Міністерство також заснувало Відділ прес-секретаря з арабської мови [4].

По-друге, на додаток до діяльності уряду в апарат хасбари стали включати організації і людей ззовні, щоб підвищити довіру до повідомлень, які поширювалися. У 2009 році міністерство закордонних справ приступило до розгляду питання про включення ізраїльських громадян і євреїв з діаспори в свій дипломатичний апарат, з тим щоб вони могли сприяти поширенню послань Ізраїлю. Ця ініціатива була покликана підвищити довіру до послань. У цьому

контексті було здійсненню два проекти. Перший проект називався "Презентація Ізраїлю», він передбачав щорічний виліт близько трьох мільйонів ізраїльтян закордон для того, щоб представити Ізраїль разом з партнерами, які будуть набиратися з діаспори. Мета полягала в тому, щоб створити мережу приватних представників, діяльність яких координуватиметься МЗС через веб-сайт, на якому активісти будуть отримувати інформацію на різних мовах [3, с. 475].

Успіх даного проекту спонукав розпочати ще один проект, який був названий "Обличчя Ізраїлю". Він передбачав напрямок делегацій ізраїльтян в окремі північноамериканські кампуси. Ці делегації представляли ізраїльське суспільство в цілому, включаючи ЛГБТ-спільноту, а також ізраїльські, арабські та ефіопські єврейські громади. Успіх цих двох проектів стимулював подальші інвестиції в ініціативи по залученню громадян в русло громадської дипломатії Ізраїлю, такі як Тагліт і Маса, в яких молоді американські студенти літають в Ізраїль, Eye2Israel, спільна робота з освітньою мережею Ort, яка надає старшокласникам можливість поти почутими у соціальних мережах з питань, які важливі для них [4].

По-третє, налаштовуючи медіа-стратегію на цільову аудиторію, Ізраїль почав змінювати свої послання, щоб зробити їх більш ефективними серед ліберальних груп. Так, наприклад, була дана директива, що дозволяє в обмеженому обсязі критикувати політику Ізраїлю. Цей підхід прийшов на зміну класичній тактиці апарату ізраїльської хасбари, яка представляла собою вибір: або за, або проти Ізраїлю. Цей новий підхід спрямований на те, щоб адаптувати послання до прихильників Демократичної партії, які вірять в плюралізм і критику. Паралельно був запущений проект "Бренд Ізраїль", метою якого є представлення позитивних аспектів Ізраїлю, не пов'язаних із зовнішніми і оборонними питаннями [4].

Важливою подією у напрямку розвитку публічної дипломатії Держави Ізраїль є те, що у 2015 році газета "Jerusalem Post" оголосила про створення

нового спільного підприємства між офісом прем'єр-міністра Ізраїлю і некомерційною організацією StandWithUS, метою якого є навчання студентів університетів використанню соціальних мереж для поширення інформації про Ізраїль по світу. Ця ініціатива дозволяє студентам з Ізраїлю, США і Великобританії взяти активну участь в ізраїльській публічній дипломатії шляхом поширення зовнішньополітичних повідомлень на сайтах соціальних мереж (CCM) [12].

З моменту свого створення Ізраїль робить акцент на зусиллях публічної дипломатії, враховуючи переконаність в тому, що він повинен пояснювати світові свою політику й дії щодо Арабо-ізраїльського конфлікту. Ізраїльський термін, який означає публічну дипломатію, Хасбара, є представником цієї віри, оскільки на івриті він буквально означає "пояснювати". З огляду на негативний вплив, який мав Ізраїльсько-палестинський конфлікт на імідж держави, Ізраїль також давно усвідомив потенціал взаємної дипломатії і часто інтегрує ізраїльських громадян в кампанії публічної дипломатії.

У 2011 році в рамках національної кампанії по брендингу ізраїльським громадянам було запропоновано приєднатися до національних делегацій, які прямували на екскурсії по університетським містам США. До складу цих делегацій, покликаних продемонструвати різноманітну природу Ізраїлю, входили представники всіх верств ізраїльського суспільства, включаючи євреїв-ізраїльтян, палестинців-ізраїльтян, ефіопських євреїв і членів ЛГБТ-спільноти (лесбіянок, геїв, бісексуалів і транссексуалів) [3, с. 479].

Таким чином, публічна дипломатія Держави Ізраїль на сучасній міжнародній арені стала інструментом іміджевої стратегії, яку розробляє уряд країни задля покращення її іміджу у світі. Публічна дипломатія Ізраїлю набула свою, притаманну лише даній країні форму, та отримала назву «Хасбара». Вона відноситься до зусиль зі зв'язку з громадськістю з розповсюдження позитивної інформації за кордоном про Державу Ізраїль і його діях. Хасбара на даний момент

має різні форми прояву та наділяється невичерпною ефективністю, що є вагомим важелем впливу у сучасному цифровому світі.

2.2. Туризм як чинник формування іміджу Ізраїлю

Туризм піднімає престиж Держави Ізраїль, її авторитет у світовій спільноті та серед рядових громадян. Він сприяє міжрегіональним та міжнародним товариським зв'язкам, розвиває народну дипломатію, стабілізує відносини між регіонами та державами. Рівень розвитку туризму є певним показником стану розвитку та злагоди суспільства, його матеріального забезпечення та духовного здоров'я.

Загалом, туризм в Ізраїлі – одне з основних джерел доходу: рекордні 4,55 мільйона туристів прибули у 2019 році, а у 2017 році внесли 20 мільярдів шекелів в ізраїльську економіку, зробивши її рекордом за весь час. Ізраїль пропонує безліч історичних та релігійних пам'яток, пляжні курорти, природні об'єкти, археологічний, медичний, пригодницький туризм, екотуризм, а також релігійний туризм (паломництво) [14, с. 47]. Ізраїль має найбільшу кількість музеїв на душу населення у світі. Станом на 2018 рік двома найбільш відвідуваними єврейськими релігійними пам'ятками були Західна стіна та могила рабина Шимона-бару Йочай. Найбільш відвідуваними християнськими святинами є Церква Гробу Господнього в Єрусалимі, Церква Різдва Христового в с. Місто Віфлеєм на Західному березі. Найбільш відвідуваними ісламськими релігійними місцями є мечеть Аль-Акса на Храмовій горі в Єрусалимі та мечеть Ібрагімі на могилі патріархів у місті Хеврон на Західному березі [24].

Туристична індустрія в Ізраїлі досить велика, в якій працює понад 200 000 людей (близько 6% робочої сили Ізраїлю). Туристичний напрямок захоплює з багатьох причин. Ізраїль наповнений історією та релігійним значенням для багатьох людей [24].

У 2018 році туризм зруйнував попередні рекорди, коли до Ізраїлю в'їхало більше чотирьох мільйонів відвідувачів, збільшення приблизно на 13% більше, ніж у попередньому році, і на 38% вище, ніж у 2016 році.

Зростання частково відбулося завдяки відкриттю нових рейсів з Європи та Ісландії, Майамі, Шанхаї, Південній Америці та Нью-Делі. Найбільша кількість туристів приїхала із США (813 500), Франції (320 000), Росії (303 200), Німеччини (259 500), Великобританії (200 000) та Китаю (100 000). Найшвидше зростаюча група – з Китаю завдяки запуску прямих рейсів із Шанхаю. Із загальної кількості 40% туристів вже відвідали Ізраїль.

У 2018 році 61% усіх туристів були християнами, 22% - євреями, 12,1% - не членами Церкви, 1,8% - мусульманами, 0,6% - буддистами, 0,5% - індусами та 0,1% - бахайцями [28].

Найбільш відвідуваним містом Ізраїлю є Єрусалим. У 2018 році британська дослідницька компанія Euromonitor International визначила Єрусалим як найбільш швидкозростаючий туристичний напрямок у світі. Маючи глибоке значення у всіх трьох основних світових релігіях, Єрусалим містить багато історичних, археологічних та релігійно важливих визначних пам'яток, якими можуть насолодитися всі люди. Тель-Авів – друге найбільш відвідуване місто Ізраїлю, і в 2010 році він був визнаний одним із 10 найкращих міст на пляжі у National Geographic [31]. Відомий своєю напруженою вечірньою атмосферою та репутацією «міста, яке ніколи не спить» на Близькому Сході, Тель-Авів є популярним місцем для молоді, яка шукає нічного відпочинку. Читачі журналу Conde Nast Traveler віддали йому 7-е місце серед найкращих міст світу у 2018 році [32].

Посилаючись на високу цінову конкуренцію та проблеми безпеки, Світовий економічний форум за своїм індексом конкурентоспроможності туризму за 2017 рік поставив Ізраїль на 61 місце із 141 країни [34].

Розвиток туристичного напрямку в Ізраїлі – результат ретельної роботи Міністерства туризму. Міністерство туризму є економічним міністерством, головним завданням якого є підвищення економічної активності. Міністерство відповідає за планування, розробку та маркетингову політику в туристичній галузі. Воно визначило свої цілі щодо збільшення внутрішнього туризму та зосередження уваги на закордонному маркетингу в цільових країнах та секторах, які можуть стимулювати в'їзний туризм [34].

В Ізраїлі у 2020 році були впроваджені туристичні тренінги та курси. Відділ професійного навчання забезпечує професійні курси та тренінги для туристичної галузі з метою надання професійних інструментів для підвищення якості обслуговування, диверсифікації товару, набуття навичок та створення спільної туристичної мови [25].

У державі також є Відділ, який відповідає за сприяння вивченню туризму в школах у співпраці з Міністерством освіти. Зусиллями Відділу та Міністерства освіти було розроблено стратегічний план. Його цілями є популяризація навчальних доріжок у галузі туризму та надання практичних інструментів та знань, що відповідають сучасним вимогам готельного та туристичного бізнесу в Ізраїлі. Ці інструменти слугуватимуть майбутнім випускникам для інтеграції в туристичній галузі загалом та в готелях зокрема. З метою заохочення впровадження програми, школам, які вирішать прийняти програму, буде наданий пакет пільг. Сюди входять такі переваги, як 54-годинний курс англійської мови, навчальні екскурсії туристичними об'єктами в Ізраїлі, професійні екскурсії готелями та професійний практичний досвід у різних готельних департаментах. Навчання в готелях включатиме супровід співробітників на різних рівнях, одночасно пояснюючи характер посади, відповідальність, яку вона передбачає, варіанти управління та можливості підвищення [25].

Ізраїль також стає популярним місцем для медичних туристів. У 2016 році 15 000 іноземних відвідувачів поїхали до країни для медичних процедур,

приносячи дохід у розмірі 40 мільйонів доларів [31]. До переваг Ізраїлю для оздоровчого туризму можна віднести хороші природні ресурси; стабільний, комфортний клімат протягом цілого року; прогресивну медичну систему та мальовничі місця, які мають заспокійливу дію на пацієнтів [17, с. 16].

Медичні туристи обирають Ізраїль з кількох причин. Деякі люди походять з європейських країн, таких як Румунія, де певні процедури відсутні. Інші приїжджають до Ізраїлю, найчастіше зі Сполучених Штатів Америки, оскільки вони можуть отримати якісну медичну допомогу дешевше, ніж вдома, для операцій, так і для процедур запліднення *in vitro*. Інші медичні туристи приїжджають до Ізраїлю, щоб відвідати Мертве море, всесвітньо відомий терапевтичний курорт. У 2019 році Міністерство туризму Ізраїлю та кілька професійних постачальників медичних послуг взяли за мету підвищити обізнаність про медичні можливості Ізраїлю [27].

Також достатньо розвиненим в Ізраїлі є релігійний (паломницький) туризм, він має на меті відвідування святих місць, релігійних пам'яток. Він передбачає подорожі для участі у ходах, пізнавальні тури для знайомств з релігійними пам'ятниками, історією та культурологією релігії [14, с. 58].

Таким чином, Держава Ізраїль виступає певним туристичним центром сучасного світу, який дає можливість насолодитися не тільки гарними видами, але й відвідати місця сили, а також спробувати на собі переваги сучасної розвиненої медицини. Завдяки розвитку туризму, Ізраїль має змогу розвиватися зсередини, залучаючи при цьому іноземні інвестиції, які надають можливість розвиватися місцевій інфраструктурі. Це, безперечно, у свою чергу, дає можливість державі формувати позитивний імідж на міжнародній арені, розвиваючи двосторонні та багатосторонні відносини, а також сприяючи не тільки локальному, але й регіональному розвитку.

2.3. Релігія як важіль впливу на імідж Держави Ізраїль

Хоча Ізраїль – невелика у територіальному плані держава, однак він займає важливе місце для трьох основних релігійних груп у світі. Сучасна єврейська держава є не лише «обітованою землею» для євреїв, але єдиною країною у світі, де вони складають більшість населення. Для християн Ізраїль є «Святою Землею», оскільки це місце, де відбулися життя та смерть Ісуса. А для мусульман Єрусалим – це місце, де пророк Мухаммед піднявся на небо. Зважаючи на дані факти, очевидним стає те, що релігія, як така, формує імідж Ізраїлю на міжнародній арені.

Незважаючи на те, що релігійне значення Ізраїлю сягає глибокої давнини, країна все ще залишається центром уваги світової громадськості, значною мірою через майже постійні релігійні, етнічні та політичні конфлікти. При цьому, релігія відіграє важливу роль в ізраїльській культурі, суспільстві, політиці та правовій системі. Правова структура Ізраїлю – це складна комбінація основних загальних законів, з одного боку, та декількох окремих юрисдикцій відповідно до релігійної належності, з іншого. У свою чергу, релігійні громади самостійно керують особистими правовими питаннями, такими як шлюб, розлучення, усиновлення та спадкування [14, с. 49].

Ізраїльські євреї значною мірою поділяють ту думку, що їх нація є батьківщиною для євреїв, незалежно від їх походження, що позитивно впливає на імідж держави. У всьому спектрі релігійних обрядів ізраїльські євреї майже одноставно (загалом 98%) підтримують право євреїв усього світу переїжджати до Ізраїлю та отримувати громадянство (також відоме як створення алії). Переважна більшість (91%) також заявляє, що єврейська держава необхідна для довгострокового виживання єврейського народу – по причині того, що приблизно три чверті ізраїльських євреїв (76%) вважають антисемітизм загальним і зростаючим явищем. Переважна більшість ізраїльських євреїв також погоджуються з тим, що Ізраїль повинен надавати пільговий режим євреям (79%).

При цьому, єврейські групи постійно мають розбіжності в ряді конкретних питань державної політики, більш релігійні євреї говорять, наприклад, що Ізраїль повинен заборонити громадський транспорт у суботу, а світські євреї повсюдно кажуть, що громадський транспорт повинен продовжувати працювати. Євреї різного рівня релігійних звичаїв також займають різні позиції щодо деяких ключових аспектів єврейської держави. Наприклад, у гіпотетичному конфлікті між демократичними принципами та єврейським законом (халаха) ультраортодоксальні євреї в переважній більшості заявляють, що єврейське законодавство повинно мати перевагу (89%), тоді як не менш велика частка світських євреїв вважає, що демократичні ідеали повинні мати пріоритет [34].

Близько восьми з десяти (81%) ізраїльських дорослих є євреями, тоді як решта – це переважно етнічні араби та релігійні мусульмани (14%), християни (2%) або друзи (2%). Загалом, арабські релігійні меншини в Ізраїлі більш релігійні, ніж євреї. І всі ці групи значною мірою соціально ізольовані один від одного; в Ізраїлі практично немає релігійних шлюбів, і більшість євреїв, мусульман, християн та друзів кажуть, що всі або більшість їхніх близьких друзів належать до їх власної релігійної групи [36, с. 63].

Однак, мабуть, найсильнішим свідченням серйозних переломів в ізраїльському суспільстві є те, що приблизно половина ізраїльських євреїв (48%) заявляє, що арабів слід переселити або вислати з Ізраїлю, тоді як подібна частка (46%) з цим не погоджується. Частка ізраїльських арабів вважає, що Ізраїль та незалежна палестинська держава можуть мирно співіснувати (74%). Небагато євреїв (10%) заявляють, що керівництво Палестини щиро прагне мирного врегулювання, тоді як небагато ізраїльських арабів (20%) вважають, що уряд Ізраїлю справді домагається миру [9, с. 731].

Крім того, ізраїльські євреї та араби не погоджуються щодо того, чи може країна бути одночасно єврейською державою та демократією. Близько трьох чвертей (76%) ізраїльських євреїв вважають, що це можливо, але порівняно

небагато ізраїльських арабів (27%) погоджуються з цим. Загалом, Ізраїль був створений як єврейська держава, центр світового єврейства і єврейського життя. Всі роки його існування не замовкають суперечки про те, як поєднуються ці два фундаментальних для країни визначення. Деякі представники лівих політичних сил в ізраїльському суспільстві досі вважають, що бути демократією важливіше, ніж бути єврейською державою. А політики з «правого» флангу і релігійний табір стверджують, що національні пріоритети – «єврейські цінності» – вище демократичних принципів [34].

Ізраїль, з політологічної точки зору, за формою правління є парламентською республікою, має майже всі формальні й необхідні (крім писаної Конституції) ознаки демократії європейського зразка – тобто ліберальної демократії. В Ізраїлі існують і активно діють інститути законодавчої та виконавчої влади – Кнесет і кабінет міністрів, розвинена судова система, пропорційна виборча система. Ізраїльській демократії, як і багатьом західним демократіям, притаманна багатопартійність. Коли говорять про Ізраїль як про ліберально-демократичну державу, мають на увазі, що в ній дотримуються такі основні принципи, як-от: суверенітет особистості, суспільство як сума індивідів, захист інтересів всіх громадян і плюралізм інтересів, верховенство права, цивільні права та свободи, норми представницької демократії, вибори, поділ влади, а також підпорядкування меншості більшості із захистом прав меншості [34].

Загалом в Ізраїлі та США проживає близько 80% євреїв у всьому світі, і між двома найбільшими єврейськими популяціями у світі існують міцні зв'язки. Більшість ізраїльських євреїв вважають, що поділяють спільну долю з євреями США, і вважають, що євреї США мають великий вплив на ізраїльські внутрішні та зовнішні справи. Американські євреї також мають теплі почуття щодо Ізраїлю. Проведене у 2013 році опитування американських євреїв виявило, що більшість з них заявляє, що вони “дуже” (30%) або “дещо” (39%) емоційно прив’язані до

Ізраїлю. Більше третини ізраїльських євреїв подорожували до США, і така ж частка американських євреїв була в Ізраїлі [34].

Загалом ізраїльські євреї є більш релігійними, ніж американські, частково по причині того, що православні євреї становлять більшу частку населення. Але ізраїльські євреї також є більш релігійно поляризованими, ніж євреї США: вони частіше, ніж американські євреї, кажуть, що ходять до синагоги, тоді як американські євреї набагато частіше відвідують синагогу зрідка (наприклад, на Високі єврейські свята). Євреї двох країн також мають різні політичні ідеології: Близько половини євреїв США (49%) визнають себе політично ліберальними в американському контексті, тоді як лише 8% ізраїльських євреїв ставлять себе ліворуч від ізраїльського політичного спектра. Ці два політичні спектри (ліберальний/помірний/консервативний у США та лівий/центральный/правий в Ізраїлі) представляють різні точки зору на політичні, економічні та соціальні проблеми в кожній країні. Тим не менше, як в Ізраїлі, так і в США, релігійні євреї, як правило, схилиються більше вправо, тоді як більш світські євреї є центристами або лібералами. Таке різноманіття поглядів, звичайно, формує імідж Ізраїлю не тільки у США, але й по всьому світу [24].

Ізраїль також особливо популярний як місце для релігійного туризму, паломництва та освіти завдяки тому, що знаходиться в історичній області, де, як вважають, відбулося багато священних місць та подій. Зокрема, «Старе місто» Єрусалиму містить різні історичні та священні місця, які викликають сильні емоційні та духовні почуття у багатьох євреїв, мусульман та християн. "Старе місто" в стінах Єрусалиму різноманітне і космополітичне, одночасно поділене на чотири окремі квартали: вірменський, християнський, єврейський та мусульманський. Синагоги, церкви та мечеті в різних архітектурних стилях можна знайти повсюдно. Чути різні священні та духовні звуки, такі як церковні дзвони, заклик до молитви з мінаретів мечетей та єврейські молитви [14, с. 60].

Підсумовуючи вищесказане, можливо зробити висновок про те, що Держава Ізраїль на даний момент залишається феноменом, виходячи з того, що на його території наразі налічуються представники трьох основних релігійних груп у світі. Зважаючи на це, формується й імідж країни. Першочергово, важливим моментом у даному питанні є те, що ізраїльські євреї підтримують право євреїв усього світу переїжджати до Ізраїлю та отримувати громадянство. Релігія, у свою чергу, стає елементом, який поєднує євреїв у всіх куточках світу, особливо це виражено в Сполучений Штатах Америки. Вона також відіграє важливу роль в ізраїльській культурі, суспільстві, політиці та правовій системі. Ізраїль особливо популярний як місце для релігійного туризму, паломництва та освіти.

РОЗДІЛ 3. РОЛЬ ІМІДЖЕВОЇ СТРАТЕГІЇ ІЗРАЇЛЮ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

3.1. Розв'язання Ізраїльсько-Палестинського конфлікту

Арабо-ізраїльський конфлікт розгортається вже більше століття. Всі спроби його мирного врегулювання зазнали невдачі. Так звана «арабська весна» і боротьба з тероризмом привели до того, що цей конфлікт виявився на узбіччі міжнародної уваги як на регіональному, так і на міжнародному рівні. Проте він залишається основним джерелом потенційного зростання насильства на Близькому Сході.

Близькосхідний конфлікт є найтривалішим з усіх неврегульованих конфліктів у світі, а процес його мирного врегулювання залишається найбільш актуальним для всього світового співтовариства ось вже не одне десятиліття. Для того щоб послабити напружену ситуацію в регіоні, найбільш впливові держави, а також великі міжнародні організації намагаються всіма силами врегулювати конфлікт мирним шляхом. Але, незважаючи на всі ці зусилля, миротворчі спроби не привели до міцних і тривалих результатів, а за ступенем конфліктогенності регіону конфлікт має яскраво виражену тенденцію до зростання. Крім того, коріння слід шукати в зіткненні психологій народів: арабського населення, яке було прихильне старим релігійним традиціям і укладу життя, вірило в духовний авторитет влади і представників сіоністського руху, котрі принесли з собою з Європи абсолютно новий уклад життя [29, с. 171].

У загальних рисах, Ізраїльсько-Палестинський конфлікт – боротьба двох народів за право керувати однією територією. Тобто є дві групи населення, кожна з яких прагне до створення на цій території власної суверенної держави. У обох є на неї певні історичні домагання – розуміння того, що ця земля належить саме їм. Відповідно до основного наративу, який сформований в Ізраїлі, євреї жили на

цій землі завжди, потім їх розсіяли, і тепер вони повертаються на свою землю, а всі, хто жив на ній в їх відсутність, повинні поступитися їм місцем [39. С. 159].

Вагомою подією, згода з якою впливає з іміджевої стратегії Держави Ізраїль, є підписання угод в Осло. У вересні 2021 року буде 28 років даним угодам – спробі врегулювання палестино-ізраїльського конфлікту, яку вважають найбільш значною в історії і яка, тим не менш, не увінчалася успіхом. Через майже 28 років після спроби примирення конфлікт не наблизився до розв'язання, а останнім часом суперечки, теракти і зіткнення з численними жертвами тільки почастишали [40, с. 398].

І для Арафата, і для Рабіна підписання угоди було пов'язане з колосальним ризиком. Обидва народи не до кінця вірили, що їхні лідери чинять правильно, не всі були готові їх підтримати. В угод в Осло був величезний потенціал, але, мабуть, щоб втілити їх в життя потрібно значно більше сил і роботи, ніж обидві сторони могли собі уявити. При цьому, основними пунктами, які надавали перевагу та користь Ізраїлю, а також містилися в угодах виступають наступні:

- визнання права Ізраїлю на існування в мирі та безпеці;
- зобов'язання вирішувати конфлікт мирним шляхом;
- відмова від тероризму та інших форм насильства;
- оголошення недійсними пунктів Палестинської хартії, які заперечують право Ізраїлю на існування [40, с. 405].

Однією з основних цілей та мотивів участі Держави Ізраїль у Ізраїльсько-Палестинському конфлікті є визнання палестинцями єврейського характеру Ізраїлю. Даний напрямок є одним з ключових у іміджевій стратегії країни.

Ізраїль, зрозумівши, що врегулювання заходить в глухий кут, зміг зміцнитися: почав активно будувати поселення, тим самим отримавши новий інструмент тиску [15, с. 267].

За роки свого існування Ізраїль створив потужну військову машину: в даний час ізраїльські збройні сили представляють собою ефективну організацію, яка

знаходиться на сучасному рівні та має просунуті зброю і технології. Цілком очевидно, що Ізраїль не може бути ліквідований шляхом сили. До того ж він має перевагу і в ядерному питанні, що є ще одним нагадуванням про марність спроб зруйнувати єврейську державу [6, с. 138].

Економічна і військова міць Ізраїлю сприяє його перевазі над арабами. Крім сталої репутації виробника першокласного військового обладнання, Ізраїль досяг успіху в галузі сільського господарства, медицини, комунікацій і високих технологій. Визнанням економічних досягнень стало прийняття Тель-Авіва в ексклюзивний клуб Організації економічного співробітництва і розвитку. Міжнародний валютний фонд високо оцінив розвиток ізраїльської економіки і висловив упевненість в довгострокових перспективах. Відкриття великих родовищ газу в Середземному морі дозволять Ізраїлю значно посилити економічний потенціал, досягти незалежності в області енергетики і стати експортером природного газу [30, с. 589].

Військова перевага Ізраїлю, поряд з іншими факторами, призвела до зниження гостроти арабо-ізраїльського конфлікту. Останнє військове зіткнення із застосуванням звичайних озброєнь, в тому числі літаків і танків, мало місце в 1982 році, а мирний процес, який потім почався, помітно знизив шанси нового великого Арабо-Ізраїльського конфлікту із застосуванням звичайних видів зброї.

Але це означає також, що і відповідальність більшою мірою лежить на Ізраїлі як на більш сильній стороні. Пішовши на певні ризики, він міг би проявити трохи більше доброї волі, щоб подивитися, чи призведе такий жест до позитивних змін або хоча б до відповідного жесту з протилежного боку. Такий акт, безперечно, привів би Ізраїль до більш позитивного іміджу у контексті його врегулювання Ізраїльсько-Палестинського конфлікту [30, 593].

Виступаючи демократичною державою, у 1990-х ізраїльтяни намагалися продовжувати переговори. Але це тільки підбурювало тих палестинців, хто вважав, що план врегулювання не враховує їх інтереси. У результаті терактів

ставало тільки більше, вони відбувалися в центрах ізраїльських міст, і, звичайно, це підірвало віру ізраїльтян в те, що з такими партнерами можна вести переговори [38, с. 39].

Влітку 1999 року прем'єр-міністр Ізраїлю Ехуд Барак оголосив про намір протягом 15 місяців укласти угоду з Палестинською автономією про остаточне врегулювання. Ізраїльські пропозиції передбачали передачу палестинцям практично всього Західного берега і сектора Газа, але переговори зайшли в глухий кут через палестинські вимоги по Єрусалиму і біженцям.

На початку 2002 року ізраїльським урядом було прийнято рішення про будівництво 300-кілометрового «забору безпеки» вздовж кордонів палестинських територій [38, с. 40-41].

У червні 2003 року на саміті в Йорданії за участю президента США Джорджа Буша-молодшого і глави палестинського уряду Махмуда Аббаса прем'єр Шарон підтвердив згоду Ізраїлю на створення демілітаризованої палестинської держави в рамках плану, відомого як «Дорожня карта». Було оголошено перемир'я, зірване в серпні. У 2004 році Шарон представив план одностороннього розмежування з палестинцями, який передбачав виведення військ і всіх єврейських поселень із сектору Газа [38, с. 45].

До цього часу дії палестинців набули виражений терористичний характер. Відповідні дії Ізраїлю зводилися, в основному, до блокади палестинських територій і армійських операцій в містах Західного берега і сектора Газа.

При цьому, ізраїльське керівництво не може собі дозволити ігнорувати страх, в якому живе ізраїльське суспільство, і своєю поведінкою тільки підсилює цей страх. Те ж стосується і палестинців. Багато з них як і раніше впевнені, що Арафат їх зрадив, а після його смерті позиції радикалів тільки посилюються. І тепер різні палестинські групи і рухи говорять своїм прихильникам, що миру не добитися переговорами, що все одно Ізраїль і його могутні покровителі підкорять

переговорний процес під себе, що єдиний шлях – це опір. Тому треба бути готовим принести себе в жертву і загинути [15, с. 268].

Тим не менш, в ізраїльських законодавчих ініціативах містяться закони, які забороняють палестинцям відзначати день Накба, однак для багатьох палестинців Накба несе таке ж значення, що й Голокост для євреїв. В Ізраїлі зараз живуть два мільйони палестинців. Як можна чекати від них прагнення стати лояльними членами суспільства, не даючи їм відзначати важливі дати або караючи їх за це? Беручи такі закони, Ізраїль публічно дещо делегітимізує точку зору іншої сторони.

Те ж саме відноситься і до палестинських лідерів. Коли Махмуд Аббас (президент Палестини) або інші палестинські політики заявляють, що Голокосту не було або був, але не в таких масштабах, як прийнято вважати, – це теж приклад звернення до історичної пам'яті в деструктивному ключі. Однак, ігнорувати такі речі не можна. Якщо і є можливість для якогось прогресу, першим кроком має стати крок назад – прийняття того простого факту, що у другої сторони є інша точка зору [4].

Таким чином, незважаючи на те, що практично всі спроби світової спільноти врегулювати Арабо-Ізраїльський конфлікт не привели до значних результатів, певним проривом в цьому питанні можна вважати вже той факт, що учасники конфлікту чітко усвідомлюють, що врегулювання має йти тільки мирним шляхом. Але в цьому і полягає складність нового витка у відносинах між учасниками конфлікту. Війна для Ізраїлю – це справа стратегії, зокрема, іміджевої, а також тактики, тут перемагає найсильніший, а переговори вимагають певних поступок і іноді дуже значних. Все залежить від того, коли й наскільки сторони будуть до них готові. В даний же момент виникає враження, що до виконання значних поступок не готова жодна зі сторін.

3.2. Розвиток відносин Ізраїлю з провідними гравцями – США, ЄС, РФ

Для того, щоб довести світові, що Ізраїль відповідальна держава, країна належним чином намагається вибудовувати свою іміджеву стратегію. На міжнародній арені це проявляється у виборі стратегій взаємодії, концепцій розвитку, участі в міжнародному співробітництві, демократичних цінностях тощо. Особливу увагу Держава Ізраїль приділяє розвитку відносин зі Сполученими Штатами Америки, Російською Федерацією та Європейським Союзом.

Відносини Ізраїлю та США мають глибоке коріння, їх пов'язує глибока дружба, заснована на спільних цінностях свободи, демократії, миру і прогресу. Будучи однією з основних демократичних країн, Сполучені Штати повністю та цілком підтримують Ізраїль у встановленні та закріпленні демократичних цінностей як у внутрішній, так і у зовнішній політиці країни [23].

Ізраїль виступає одним з основних акторів сучасних міжнародних відносин, який надзвичайно велику увагу приділяє економічному розвитку та інноваціям, що і стало певним стратегічним напрямком. Незважаючи на невеликий географічний розмір Ізраїлю, його внесок в економіку США і рівень співпраці з американськими структурами на федеральному, державному і приватному рівнях не можуть не вражати. Ізраїль підтримує значну присутність у багатьох сферах американської економіки й НДДКР, включаючи цивільну авіацію, науку, енергетику і космічні дослідження. США – найзначніший партнер Ізраїлю в області НДДКР, і проекти двосторонніх інновацій підтримані буквально сотнями американо-ізраїльських угод у цій сфері. Тільки на міждержавному рівні між Національним управлінням з інновацій Ізраїлю і різними федеральними та державними установами США підписані і діють понад 15 спільних угод про дослідження і розробки. Технологічні гіганти американської економіки, такі, як Google, Apple, Facebook, Microsoft, Intel, Yahoo!, Motorola, HP і інші, створили в Ізраїлі свої центри досліджень і розробок [23].

В Ізраїлі та США діють близько 50 двосторонніх організацій, що сприяють спільним дослідженням та інноваційним проектам, академічному і культурному обміну та співпраці, туризму, програм економічного розвитку, діловим, торговим та інвестиційним можливостям, обмінам високими технологіями і партнерствами між американськими та ізраїльськими корпораціями та університетами [19, с. 159].

Для Ізраїлю важливим є підтримка свого іміджу безпечної країни, тому він велику увагу приділяє питанням безпеки та співробітництву з США у даній сфері. Ізраїль є одним з найнадійніших союзників США, і обидві держави рука об руку протистоять спільним загрозам – зокрема, тим, які представляють собою радикальний ісламський тероризм – і просуванню спільних інтересів в сприянні миру і стабільності [23]. Обидві сторони виграють від обміну розвідувальними даними, інноваційних оборонних проектів, військових угод і спільних навчань. Сполучені Штати гарантували законом свою прихильність збереженню якісної військової переваги Ізраїлю, яке дає Єврейській державі можливість самій захищати себе від загроз існуванню. Департамент внутрішньої безпеки США і його ізраїльські партнери обмінюються технічними знаннями в області захисту портів і терміналів від терористичних нападів, протидії нетрадиційним видам озброєнь і кіберзагрозам, а також боротьби з наркоторгівлею. Обидві країни тісно співпрацюють з метою забезпечення відкритого, безпечного і надійного доступу до інформації, підвищення стійкості до кіберзагроз і, таким чином, забезпечення подальшого глобального соціального і економічного розвитку [23].

Особливу увагу Держава Ізраїль також приділяє відносинам з Російською Федерацією. Зокрема, Ізраїль позиціонує себе як активного учасника міжнародних відносин, який розвиває відносини з багатьма іншими акторами, якщо ж говорити про відносини з Росією, то це проявляється здебільшого у налагодженні двосторонніх контактів, візитах. Крім цього, Ізраїль і Росія

проводять регулярні двосторонні консультації на рівні міністерств закордонних справ, різних державних і парламентських структур, серед них:

- Спільна економічна комісія під головуванням глави МЗС Ізраїлю Авігдора Лібермана і заступника глави уряду РФ Віктора Зубкова.
- Міжпарламентська робоча група з питань безпеки та міжнародної політики Ради Федерації РФ і комісії Кнесету з іноземних справ і оборони.
- Регулярні піврічні консультації представників МЗС обох країн з політичних питань.
- Діалог між Радою національної безпеки Ізраїлю і Радою Безпеки РФ як на рівні керівників обох структур, так і за участю експертів.
- Економічний діалог, що координується МЗС Ізраїлю.
- Інші консультації експертів МЗС обох країн по тематичним проблем (авіапольоти, комунікації, Близький Схід, міжнародні організації тощо) [35].

Між двома країнами підписано цілу низку угод про співпрацю в таких областях, як культура і освіта, боротьба зі злочинністю, сільське господарство, наука, туризм, охорона здоров'я, транспорт, авіаперевезення, торгівля, міжбанківське співробітництво, договір про запобігання подвійному оподаткуванню, угоду про безвізовий обмін і договір про співпрацю в сфері нанотехнологій [35].

Так само Ізраїль велику увагу приділяє розвитку відносин з Європейським Союзом як таким. Зокрема, розвиваючи публічну дипломатію, яка формує імідж держави, Єврейська держава брала участь у великій кількості євро-середземноморських регіональних програм, що фінансуються в рамках MEDA:

- Молоді ізраїльтяни беруть участь в програмах молодіжного обміну зі своїми європейськими і середземноморськими колегами в рамках Молодіжної програми Euro-Med.
- Ізраїльські кінематографісти отримали фінансування і пройшли навчання в рамках аудіовізуальної програми Euro-Med.

- Ізраїльські університети беруть участь в форумі економічних інститутів FEMISE, а торгові палати та асоціації роботодавців беруть участь в таких програмах, як UNIMED і ArchiMedes.

- Такі інститути, як Управління старовини Ізраїлю, беруть участь в програмі Euromed Cultural Heritage тощо [18, с. 31].

Таким чином, іміджева стратегія Держави Ізраїль має свою яскраво виражену ізраїльську специфіку. Країна прагне до мирної міжнародної обстановки, приділяючи особливу увагу власному розвитку та розвитку відносин з США, Російською Федерацією та Європейським Союзом як таким, разом з тим, завдяки цьому зберігає і просуває демократію на планеті, позиціонуючи себе як країну, яка має позитивний імідж, як держава, що несе відповідальність за свої дії, в основі стратегії якої опора на історію країни та її все зростаючу роль.

3.3. Боротьба з тероризмом

Держава Ізраїль у XXI столітті все ще стоїть перед проблемою виживання. Однак якщо в 1948 році існуванню Ізраїлю погрожувало вторгнення на територію Палестини регулярних армій арабських країн, то в даний час екстремістські терористичні організації наносять вражаючі удари по системі національної безпеки.

Ізраїльська стратегія і тактика боротьби з тероризмом мають в даний час кілька рівнів. Перший рівень – зовнішньополітичний. Ізраїльські державні відомства здійснюють свою, незалежну від міжнародної громадської думки і резонансу, лінію контртероризму [22, с. 19]. У той же час в контртерористичних заходах уряд Ізраїлю розвиває систему дружніх відносин у всьому світі, особливо з США.

Унікальність положення Ізраїлю в питаннях застосування антитерористичних норм багато в чому полягала в тому, що більшість терористичних атак відбувається особами, які постійно проживають поза

територією Ізраїлю. Це не тільки території, зайняті ізраїльтянами в результаті Шестиденної війни 1967 року, але і палестинські території, більш-менш офіційно керовані Тель-Авівом. Нарешті, терористи нерідко прибувають з регіонів і населених пунктів, контрольованих терористичними або радикальними організаціями (наприклад, «Хезболла» в південному Лівані) – своєрідними терористичними «діаспорами». З точки зору міжнародного права, до таких випадків швидше повинні застосовувати норми, які стосуються обов'язків сторони, яка окупує території, а не внутрішньоізраїльське законодавство. Ізраїль не поширював своє законодавство на території такого роду, але ізраїльські військові були наділені правом застосовувати певні заходи щодо захисту безпеки країни і її громадян. Більш того, ізраїльські суди не відмовляють розглядати претензії до дій військових, виходячи з того, що необхідний контроль за діяльністю органів влади, в тому числі військових. Цікаво, що Верховний Суд Ізраїлю, відповідно до цієї логіки, дозволив військовим здійснювати примусове переселення підозрюваних на нове місце проживання, але заборонив залучати місцевих жителів на спірних і неізраїльських територіях для переговорів з терористами [10].

Тривалий час в Ізраїлі був відсутній спеціальний закон, який регулює питання протидії пропагандистській діяльності терористичних організацій. Відповідні положення містилися в декількох нормативно-правових актах. Однак поступово Ізраїль став дрейфувати до континентальної правової системи, яка має на увазі кодифікацію існуючих норм і наявність юридичного нагляду за їх виконанням. Рубіжною датою прийнято вважати 1992 рік, коли були прийняті два закони, що стосуються режиму забезпечення прав і свобод людини і громадянина [10].

Нарешті 16 червня 2016 року на засіданні Кнесету в третьому читанні був затверджений закон «Про боротьбу з тероризмом», який вступив в чинність 1 листопада 2016 р [10].

Б. Нетаньягу також активно розробляє корекційні моменти в контртерористичній політиці Ізраїлю і в політиці безпеки в цілому. Тези Б. Нетаньягу полягають у наступному:

1. Армія оборони Ізраїлю є основою державної безпеки.

2. Право Держави Ізраїль на самооборону означає – в особливих умовах контртерористичної боротьби – і боротьбу проти арабських і будь-яких інших режимів, які підтримують міжнародний тероризм. Він вживав слово «режими» бо воно включає не тільки режим Арафата. Прикладом може послужити випадок з нападом «Ісламського джихаду» в Хевроні. Ця організація базувалася в Дамаску. Її лідер Рамадан Фаллах фактично користувався патронажем і захистом сирійського уряду. І тому Нетаньягу спонукав всіх включити до порядку денного вимогу до Сирії припинити ці дії, закрити офіси «Ісламського джихаду» та інших терористичних організацій; включити чітку вимогу оголосити «Хізбулла» терористичною організацією. І чинити тиск не тільки на Сирію, але і на Іран, який активно підтримує ці та інші терористичні організації.

3. Тероризм як питання міжнародної політики нероздільний. Не може бути терористів хороших і поганих. Є тільки погані терористи. І ті лідери і режими, які компрометують себе за допомогою терору, є незаконними. Вони не можуть бути партнерами ні в чому [37].

Боротьба з міжнародним тероризмом взаємопов'язана з політикою Тель-Авіва щодо арабських і взагалі близькосхідних країн. Загроза безпеці Держави Ізраїль виходить не тільки від конфлікту з палестинцями. Вона відбувається також від існування жажливих режимів в регіоні, які докладають усіх зусиль, щоб обзавестися зброєю масового ураження для знищення Ізраїлю [20].

В Ізраїлі також наразі діє Інформаційний центр Меїра Аміта з вивчення тероризму. Даний центр досліджує і публікує інформаційні бюлетені про терористичні організації, в тому числі палестинські й ліванські терористичні організації, Аль-Каїду та терористичні організації глобального джихаду по

всьому світу. Він відслідковує діяльність терористичних організацій (тероризм, створення терористичних мереж, постачання зброєю і фінансами, засоби масової інформації) на Близькому Сході і за його межами. Він також вивчає підбурювання до антиізраїльських виступів і кампанію по делегітимації Ізраїлю на Близькому Сході і в усьому світі [20].

Інформаційний центр випускає бюлетені, що розповідають про структуру палестинських терористичних організацій, їх озброєння, фінансування та діяльність, про керівництво Палестинської автономії і її політику щодо терористичних організацій, про країн-спонсорів тероризму (особливо, Іран та Сирію), глобальний джихад і його зв'язок з палестинськими терористичними організаціями, про запобігання терористичним атакам тощо [20].

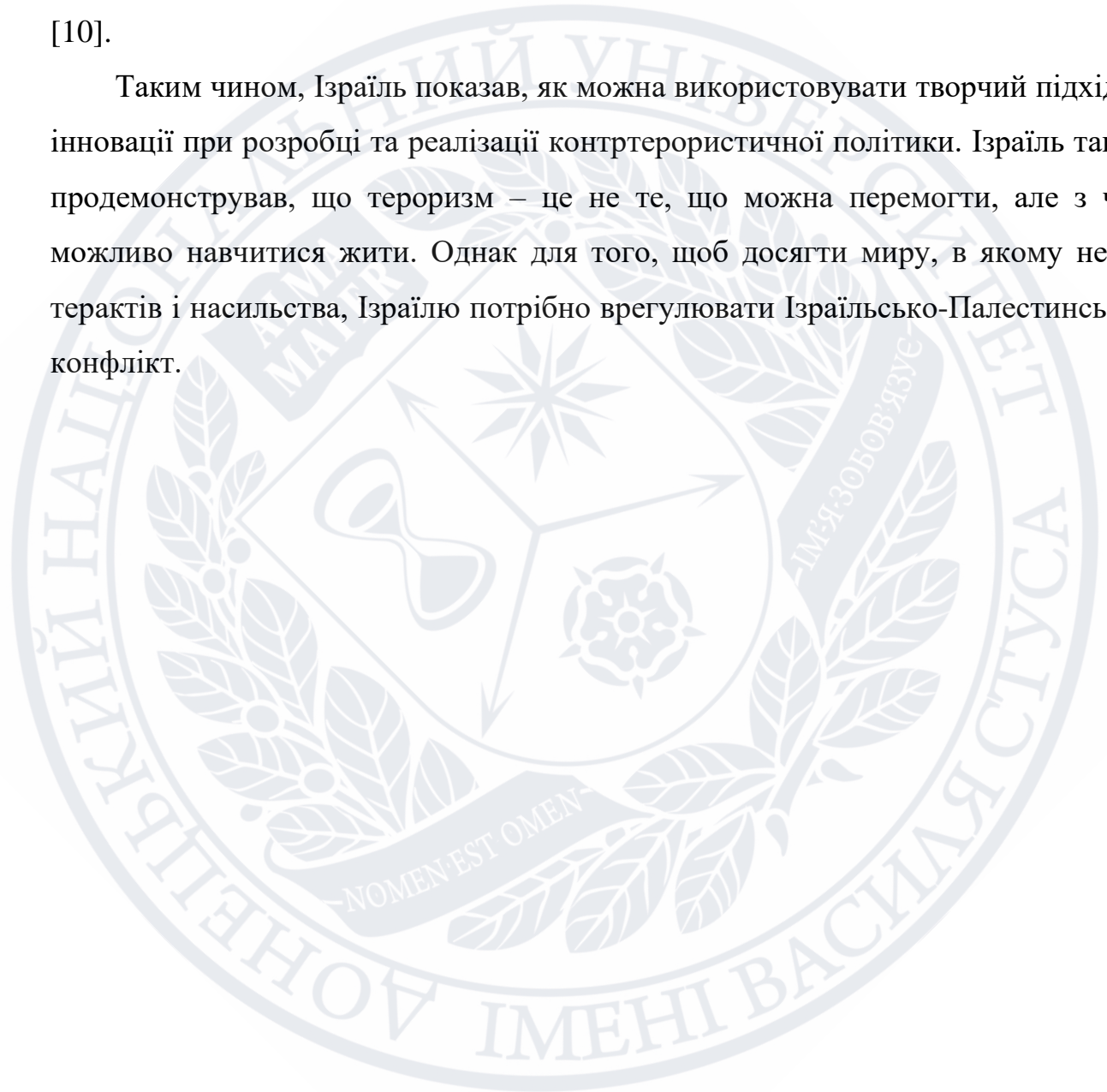
Національна поліція Ізраїлю (INP) також грає важливу роль в боротьбі з тероризмом. INP – це перша лінія захисту від тероризму усередині Ізраїлю. Всі співробітники поліції отримують базову підготовку по боротьбі з тероризмом, крім того, всі вони також служили в ЦАХАЛі.

INP складається з двох компонентів: «синьої поліції» і прикордонної охорони (BG). «Синя поліція» працює в шести округах Ізраїлю: Північному, Тель-Авівському, Центральному, Юдейському та Самарії (на Західному березі), Єрусалимському і в Південному. Прикордонна охорона поєднує в собі поліцейські й військові функції. Співробітники BG носять форму, схожу на військову. Прикордонна охорона підтримує безпеку уздовж кордонів і в особливо проблемних районах Ізраїлю. Офіційно підрозділи BG підкоряються територіальному командуванню «синьої поліції», вони спеціалізуються на контртерористичних операціях і одночасно можуть проводити кримінальні розслідування [10].

У рамках INP існують спеціалізовані підрозділи по боротьбі з тероризмом, такі як ЯМАМ (спецпідрозділ прикордонної поліції). Ще одним важливим елементом є ЯМАС – ще один спецпідрозділ прикордонної поліції, яке буквально

перекладається як «Підрозділ тих, хто маскуються арабами». ЯМАС почав свою діяльність в кінці 1980-х, в підрозділ входять арабісти – люди, які чудово розбираються у всіх аспектах арабського/палестинського суспільства і можуть діяти серед корінного населення на Західному березі Йордану і в секторі Газа [10].

Таким чином, Ізраїль показав, як можна використовувати творчий підхід та інновації при розробці та реалізації контртерористичної політики. Ізраїль також продемонстрував, що тероризм – це не те, що можна перемогти, але з чим можливо навчитися жити. Однак для того, щоб досягти миру, в якому немає терактів і насильства, Ізраїлю потрібно врегулювати Ізраїльсько-Палестинський конфлікт.

ВИСНОВКИ

Держава Ізраїль на сучасній міжнародній арені виступає своєрідним феноменом, що пояснюється, зокрема, його продуманою іміджевою стратегією. Вона створює сприятливий клімат для залучення іноземних інвестицій, а тому й для сталого всебічного розвитку. Ізраїль наразі сформував імідж країни, який характеризується високими темпами розвитку економіки, що позитивно впливає на рівень життя населення. Можна говорити й про те, що іміджева стратегія країни є певною мозаїкою, що складається з географічного, економічного, військового, культурного, туристичного, безпекового та інноваційного компонентів.

Завдяки продуманій іміджевій стратегії, Держава Ізраїль змогла сформувати позитивний імідж на сучасній міжнародній арені. Перш за все, це можливо пояснити тим, що країна просуває демократичні цінності не тільки всередині, а й за її кордонами, що, безперечно, високо цінується міжнародною спільнотою. Ізраїль також є розвиненим в економічному плані, він підтримує міцні зв'язки з іншими гравцями, виступає привабливим куточком для залучення іноземних інвестицій. Особливо важливе місце у даному питанні виділяється розвитку туризму, він, у свою чергу, виступає одним з основних джерел прибутку для країни.

Незважаючи на позитивну характеристику іміджу Держави Ізраїль, протягом багатьох століть формувалися й негативні установки стосовно країни. Дехто вважає Ізраїль агресивною державою, зважаючи на його участь у Арабо-Ізраїльському конфлікті; існує також презумпція його винуватості ще до того, як його провина доведена. Країна часто приписують ярлик того, що вона виникла неприродними шляхом, а також те, що саме його існування є нелегітимним. До самих євреїв як таких також є дещо прискіпливе та негативне ставлення, зокрема, до їх характеристик, як осіб, до традицій, культури, до їх ставлення до грошей тощо.

Зважаючи на те, що Ізраїль має дещо негативний імідж на сучасній міжнародній арені, одним з основних завдань його зовнішньої та внутрішньої політики, а тому і іміджевої стратегії, став розвиток публічної дипломатії, яку ще називають Хасбара. Завдяки цьому держава має можливість створювати свій національний бренд, розвивати медіа, зберігати довгострокові відносини з приватними особами, з громадськістю тощо. У напрямку публічної дипломатії іміджева стратегія зосередилася на поширенні повідомлень в соціальних мережах, які сприяють покращенню іміджу країни, включені організацій та людей ззовні, щоб підвищити довіру до даних повідомлень.

Ще одним важелем впливу на формування позитивного іміджу може стати туризм, який став одним з основних напрямків іміджевої стратегії Ізраїлю. Наразі держава виступає туристичним центром сучасного світу, який дає можливість насолодитися не тільки гарними видами, але й відвідати місця сили, а також спробувати на собі переваги сучасної розвиненої медицини. Завдяки розвитку туризму, Ізраїль має змогу розвиватися зсередини, залучаючи при цьому іноземні інвестиції, які надають можливість розвиватися місцевій інфраструктурі.

Релігія та релігійні особливості держави також активно використовуються в іміджевій стратегії Ізраїлю. Держава Ізраїль на даний момент залишається феноменом – на його території наразі налічуються представники трьох основних релігійних груп у світі. Зважаючи на це, формується й імідж країни. Важливим моментом у даному питанні є те, що ізраїльські євреї підтримують право євреїв усього світу переїжджати до Ізраїлю та отримувати громадянство. Релігія, у свою чергу, стає елементом, який поєднує євреїв у всіх куточках світу, особливо це виражено в Сполучений Штатах Америки. Вона також відіграє важливу роль в ізраїльській культурі, суспільстві, політиці та правовій системі. Ізраїль особливо популярний як місце для релігійного туризму, паломництва та освіти.

Іміджева стратегія та зовнішня політика Ізраїлю є досить взаємопов'язаними складовими. Іміджева стратегія Держави Ізраїль є достатньо продуманою,

завдяки їй країна так чи інакше приймає рішення на міжнародній арені, зокрема, це стосується Арабо-Ізраїльського конфлікту. Дана війна для Ізраїлю – це справа стратегії, а також тактики, він готовий використовувати переговори, щоб досягти мети та довести міжнародній спільноті те, що він є демократичною країною.

Іміджева стратегія Держави Ізраїль має свою яскраво виражену ізраїльську специфіку. Країна прагне до мирної міжнародної обстановки, приділяючи особливу увагу власному розвитку та розвитку відносин з США, Російською Федерацією та Європейським Союзом як таким, разом з тим, завдяки цьому зберігає і просуває демократію на планеті, позиціонуючи себе як країну, яка має позитивний імідж, як державу, що несе відповідальність за свої дії, в основі стратегії якої опора на історію країни та її все зростаючу роль.

Ізраїль показав, як можна використовувати творчий підхід та інновації при розробці та реалізації контртерористичної політики, завдячуючи продуманій іміджевій стратегії. Ізраїль також продемонстрував, що тероризм – це не те, що можна перемогти, але з чим можливо навчитися жити. Однак для того, щоб досягти миру, в якому немає терактів і насильства, Ізраїлю потрібно врегулювати Ізраїльсько-Палестинський конфлікт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Anholt S. The media and national image / S. Anholt. // *Place Branding and Public Diplomacy*. – 2009. – С. 169–179.
2. Aronczyk M. Branding the nation: The global business of national identity / M. Aronczyk. – Oxford, UK: Oxford University Press, 2013. – 178 с.
3. Attias S. Israel's new peer-to-peer diplomacy / Attias. // *The Hague Journal of Diplomacy*. – 2012. – №7. – С. 473–482.
4. Brennan T. On the Image of the Country and the City [Електронний ресурс] / Timothy Brennan. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/anti.12186/abstract>.
5. Fan Y. Branding the nation: Towards a better understanding / Y. Fan. // *Journal of Place Branding and Public Diplomacy*. – 2010. – №6. – С. 97–103.
6. Golan G. Israel and Palestine: Peace Plans and Proposals from Oslo to Disengagement / G. Golan., 2006. – 230 с.
7. Kotler P. 'Country as brand, product, and beyond: A place marketing and brand management perspective / P. Kotler, D. Gertner. // *Brand Management*. – 2015. – №9. – С. 249–261.
8. Papadopoulos N. 'Country equity and country branding: Problems and prospects / N. Papadopoulos, L. Heslop. // *Brand Management*. – 2016. – №9. – С. 294–314.
9. Roth K. Advancing the country image construct / Katharina Roth. // *Journal of Business Research*. – 2009. – №62. – С. 726–740.
10. Shay A. Israel's New Peer-to-Peer Diplomacy [Електронний ресурс] / Attias Shay // *The Hague Journal of Diplomacy*. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.1163/1871191X-12341235>.
11. Shenhav S. Incoherent narrator: Israeli public diplomacy during the disengagement and the elections in the Palestinian Authority / S. Shenhav, T. Sheaffer, I. Gabay. // *Israel Studies*. – 2013. – №15. – С. 143–162.

12. The Israeli-Hezbollah War of 2006: The Media as a Weapon in Asymmetrical Conflict [Электронный ресурс] // Harvard University. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: http://www.brookings.edu/~media/events/2007/2/17islamic-world/2007islamforum_israel-hezb-war.pdf.
13. Анохин Е. В. Имидж страны: проблемы формирования и управления / Е. В. Анохин. // Экономика и бизнес. – 2014. – №9. – С. 214–218.
14. Балдин К. Е. Русские в Святой Земле: паломнические дневники как источник / К. Е. Балдин. // Лабиринт. Журнал социально-гуманитарных исследований. – 2013. – №2. – С. 45–62.
15. Беленькая М. Б. Палестино-израильское урегулирование сквозь призму общественного мнения / М. Б. Беленькая. // Востокведный сборник. – 2007. – №8. – С. 264–269.
16. Голокост [Электронный ресурс] // Посольство Ізраїлю в Україні – Режим доступу до ресурсу: <https://embassies.gov.il/kiev/AboutIsrael/history/Pages/%D0%A5%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82.aspx>.
17. Горохов А. Ф. Комплексный подход к формированию маркетинговой стратегии развития туристической дестинации : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук / Горохов А. Ф. – Санкт-Петербург, 2007. – 24 с.
18. Гравер А. А. Образ, имидж и бренд страны: понятия и направления исследования / А. А. Гравер. // Вестник Томского государственного университета. – 2012. – №3. – С. 29–35.
19. Гранкина Т. К. Экономический имидж страны и его составляющие / Т. К. Гранкина. – Москва: РАГС, 2013. – 268 с.
20. Гринберг Т. Е. Образ страны или имидж государства: поиск конструктивной модели [Электронный ресурс] / Т. Е. Гринберг // Медиаскоп. – 2008. – Режим доступа до ресурсу: <http://mediascope.ru/node/252>.

21. Движение по борьбе с антисемитизмом акцентирует внимание на том, как Израиль борется с Covid-19 [Электронный ресурс] // Министерство Иностранных дел Израиля – Режим доступа до ресурсу: <https://lechaim.ru/news/dvizhenie-po-borbe-s-antisemitizmom-aktsentiruet-vnimanie-na-tom-kak-izrail-boretsya-s-covid-19/>.

22. Ильин И. В. Роль и значение имиджа страны в условиях глобализации / И. В. Ильин, О. Г. Леонова. // Социально-гуманитарное знание. – 2008. – №5. – С. 17–28.

23. Израїль і США – два народи, один союз [Электронный ресурс] // Міністерство закордонних справ Ізраїлю – Режим доступу до ресурсу: <https://mfa.gov.il/MFARUS/PressRoom/2017/Pages/Israel-USA-two-nations-one-bond.aspx>.

24. Ізраїльський туризм 2017 – висновки року [Электронный ресурс] // Міністерство закордонних справ Ізраїлю – Режим доступу до ресурсу: <https://mfa.gov.il/MFARUS/IsraelExperience/Tourism/Pages/Israel-Tourism-Summary-2017.aspx>.

25. Інформація для громадян Ізраїлю [Электронный ресурс] // Посольство Ізраїлю в Україні. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://embassies.gov.il/kyiv/ConsularServices/Pages/InfoForIsraelisUkr.aspx>.

26. Кампанія по делегітимації Ізраїля [Электронный ресурс] // Міністерство Іностранных дел Ізраїля – Режим доступу до ресурсу: https://mfa.gov.il/mfarus/pressroom/behindheadlines/pages/delegitimization_of_israel.aspx#6.

27. Коваленко Т. Д. Туристический имидж как фактор социально-экономического развития региона [Электронный ресурс] / Т. Д. Коваленко // 3. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/turisticheskiy-imidzh-kak-faktor-sotsialnoekonomicheskogo-razvitiya-regiona>.

28. Крашкіна Л. І. Проблема формування туристського іміджу регіону [Електронний ресурс] / Л. І. Крашкіна // 8. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.deims.ru/tour-image3.html>.
29. Кузнецов Д. В. Арабо-ізраїльський конфлікт: Історія і сучасність. Очерк подій. Документи і матеріали. / Д. В. Кузнецов. – Благовещенск: Вид-во БГПУ, 2006. – 285 с.
30. Лавєров Н. Н. Обсуждение проблем ближневосточного урегулирования / Н. Н. Лавєров., 2010. – 644 с.
31. Медичинський туризм в Ізраїлі – питання і відповіді [Електронний ресурс] // Тель-Авівський медичний центр Сураски. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tasmc.org.il/sites/ru/ichilov/Pages/voprosi-i-otveti.aspx>.
32. Міністерство Здравоохоронення Ізраїля [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.health.gov.il/Russian/Subjects/MedicalAndHealthProfessions/Pages/default.aspx>.
33. Мирний процес-питання і відповіді [Електронний ресурс] // Міністерство Іноземних справ Ізраїля – Режим доступу до ресурсу: https://mfa.gov.il/MFARUS/ForeignRelations/PeaceProcess/Pages/Peace_Process_FAQ.aspx.
34. Міністерство туризму Ізраїлю. [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.gov.il/ru/Departments/ministry_of_tourism.
35. Росія та Ізраїль – загальні відомості [Електронний ресурс] // Міністерство закордонних справ Ізраїлю – Режим доступу до ресурсу: https://mfa.gov.il/MFARUS/ForeignRelations/Bilateral%20relations/EuroAsia/Russia/Pages/Russia_Intro.aspx.
36. Старостіна А. Міжнародний імідж країни: сутність, фактори формування, рівні сприйняття / А. Старостіна, В. Кравченко, Г. Личова. // Маркетинг в Україні. – 2010. – №4. – С. 61–66.

37. Факти про Ізраїль: Ізраїль [Електронний ресурс] // Міністерство закордонних справ Ізраїлю – Режим доступу до ресурсу: <https://mfa.gov.il/MFARUS/AboutIsrael/History/Pages/HistoryMain.aspx>.

38. Шарон А. Война и жизнь израильского премьер-министра / А. Шарон. – Москва: Эксмо, 2008. – 51 с.

39. Эпштейн А. Д. Бесконечное противостояние. Израиль и арабский мир: войны и дипломатия / А. Д. Эпштейн. – Москва: ИИИБВ, 2006. – 213 с.

40. Эриксен Т. Л. Всемирная история с 1850 года до наших дней / Т. Л. Эриксен. – Осло: Изд. Гюльдендаль, 2006. – 552 с.

